

ÖVNINGSEXEMPEL

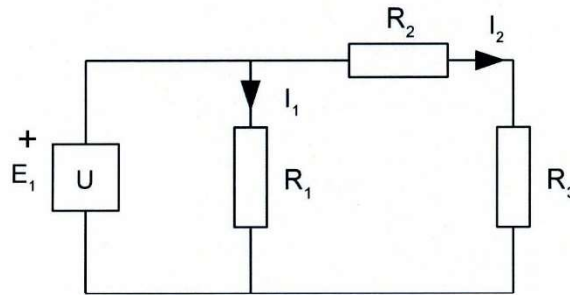
speciellt framtagna för kursen TSFS13 Elektroteknik

Sivert Lundgren

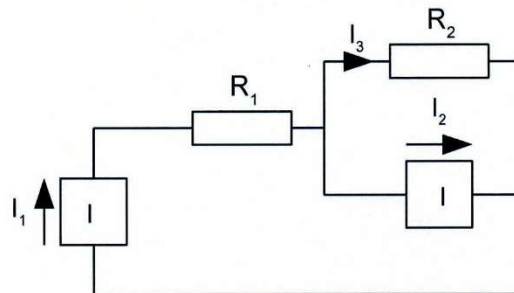

Likström

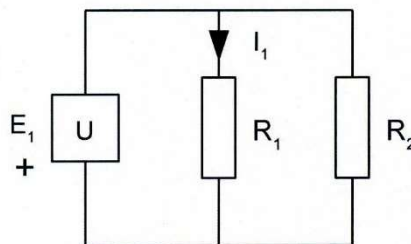
01. Bestäm strömmarna I_1 och I_2 om: $E_1=12V$, $R_1=R_2=40\Omega$ och $R_3=20\Omega$.

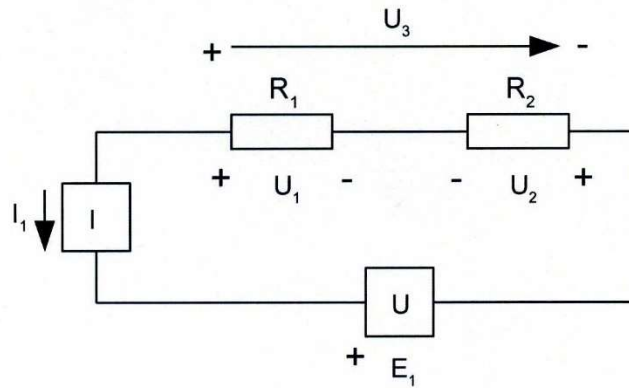
02. Bestäm strömmen I_3 om: $I_1=10\text{mA}$, $I_2=5\text{mA}$, $R_1=10\text{k}\Omega$ och $R_2=22\text{k}\Omega$.

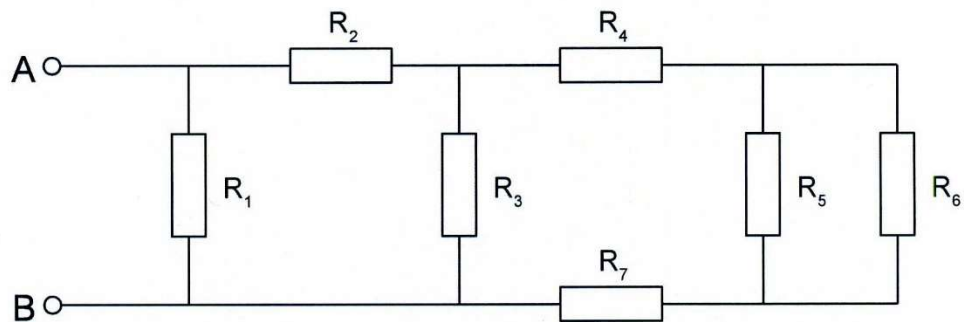
03. Uttryck strömmen I_1 .

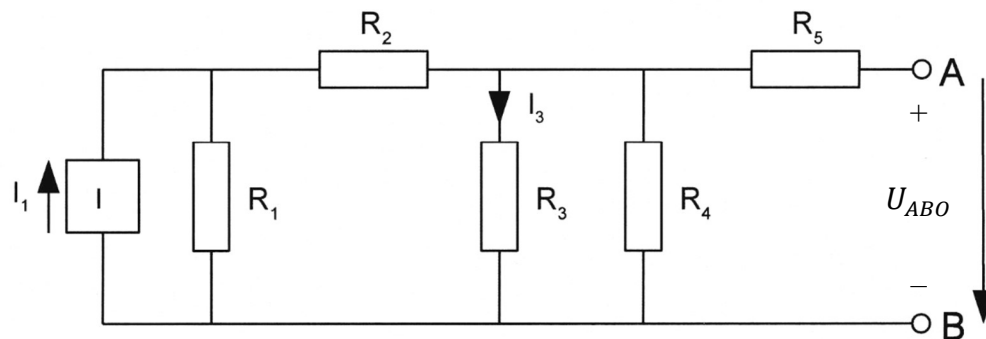
04. Bestäm spänningarna U_1 , U_2 och U_3 om: $E_1=9V$, $I_1=12mA$ och $R_1=9 \cdot R_2=180\Omega$.

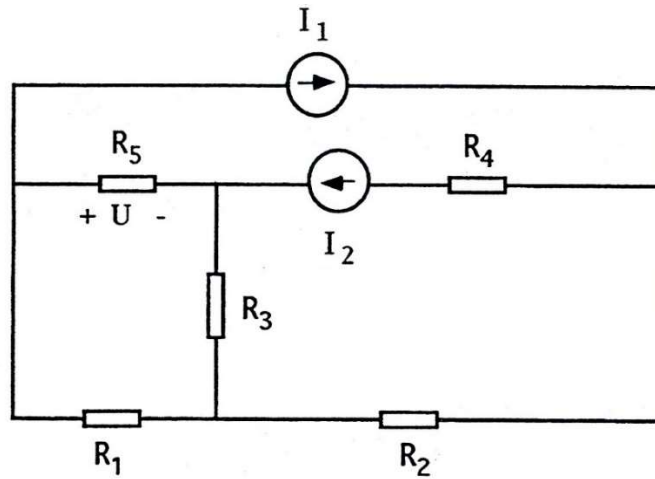
05. Bestäm resistansen mellan A och B om: $R_1=12k\Omega$, $R_2=R_3=R_7=10k\Omega$, $R_4=R_5=6.8k\Omega$ och $R_6=4.7k\Omega$.

06. Bestäm I_3 och U_{ABO} om: $R_1=R_3=R_5=4.7k\Omega$, $R_2=R_4=15k\Omega$ och $I_1=50mA$.

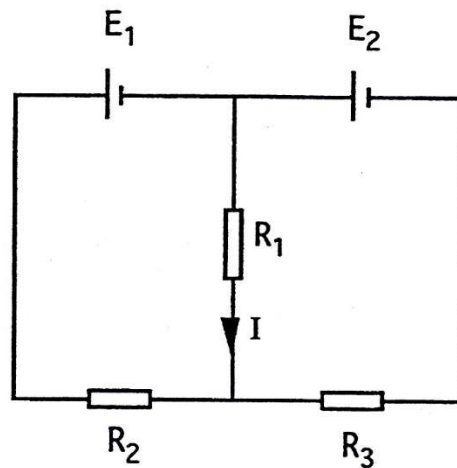

07. Bestäm spänningen U över R_5 .

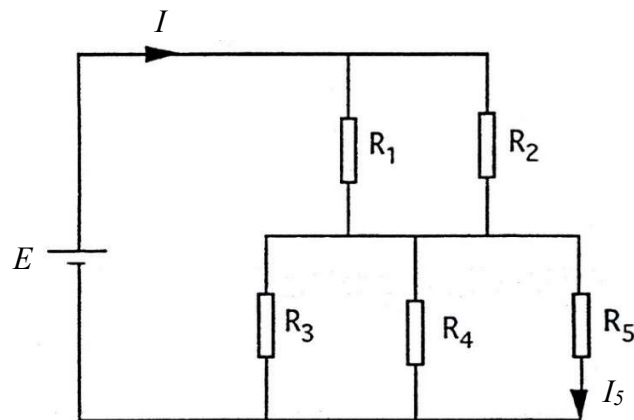
$$\begin{aligned} I_1 &= 12 \text{ A} \\ I_2 &= 3,0 \text{ A} \\ R_1 &= 3,0 \Omega \\ R_2 &= 2,0 \Omega \\ R_3 &= 10 \Omega \\ R_4 &= 5,0 \Omega \\ R_5 &= 20 \Omega \end{aligned}$$

08. Beräkna strömmen I genom resistorn R_1 .

$$\begin{aligned} E_1 &= 4,0 \text{ V} \\ E_2 &= 2,0 \text{ V} \\ R_1 &= 10 \Omega \\ R_2 &= 100 \Omega \\ R_3 &= 25 \Omega \end{aligned}$$

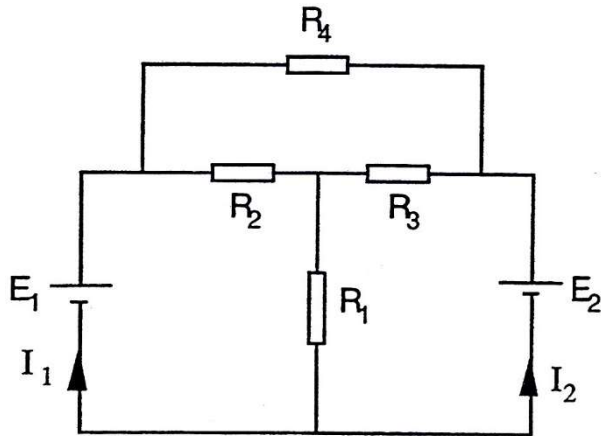
09.

$$\begin{aligned} I &= 10 \text{ A} \\ R_1 &= 4,0 \Omega \\ R_2 &= 6,0 \Omega \\ R_3 &= 8,0 \Omega \\ R_4 &= 12 \Omega \\ R_5 &= 10 \Omega \end{aligned}$$

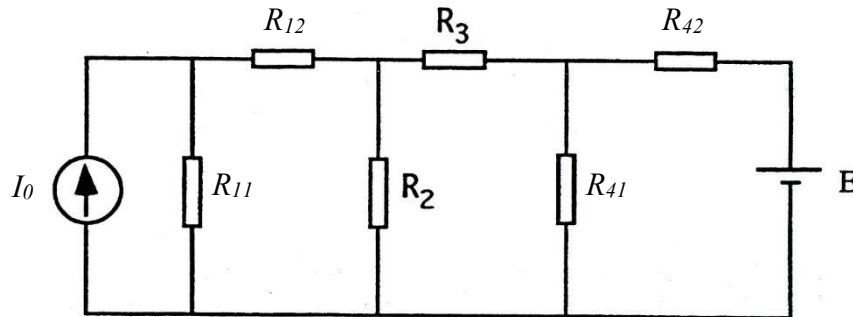
- Bestäm strömmen I_5 .
- Bestäm spänningen E .

10. Beräkna strömmarna I_1 och I_2 i figuren nedan.

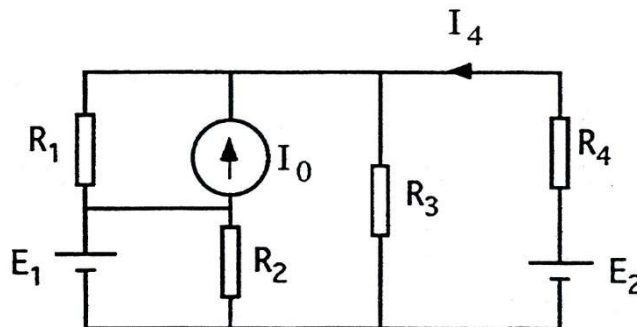
$$\begin{aligned} E_1 &= 10 \text{ V} \\ E_2 &= 12 \text{ V} \\ R_1 &= 1,0 \, \Omega \\ R_2 &= 2,0 \, \Omega \\ R_3 &= 8,0 \, \Omega \\ R_4 &= 10 \, \Omega \end{aligned}$$

11. Sök strömmen genom R_2 .

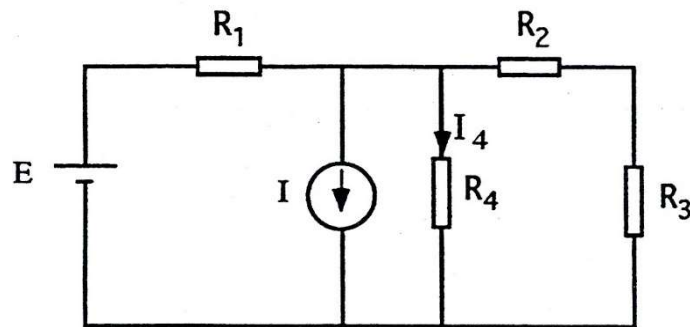
$$\begin{aligned} I_0 &= 2,0 \text{ A} \\ E &= 8,0 \text{ V} \\ R_{11} &= 4,0 \, \Omega \\ R_{12} &= 4,0 \, \Omega \\ R_2 &= 8,0 \, \Omega \\ R_3 &= 7,0 \, \Omega \\ R_{41} &= 2,0 \, \Omega \\ R_{42} &= 2,0 \, \Omega \end{aligned}$$

12. Beräkna strömmen I_4 .

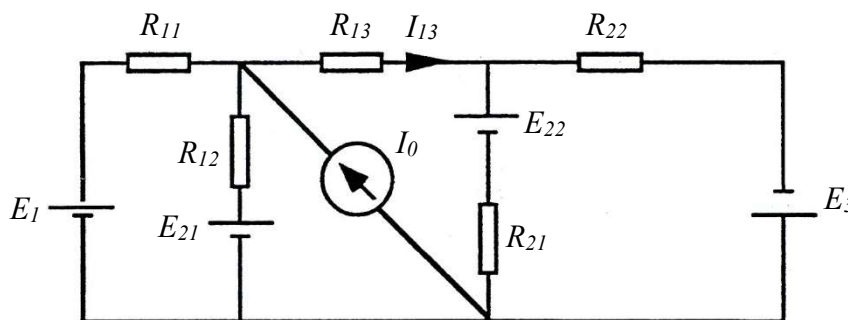
$$\begin{aligned} E_1 &= 1,5 \text{ V} \\ E_2 &= 12 \text{ V} \\ I_0 &= 1,5 \text{ A} \\ R_1 &= 3,0 \, \Omega \\ R_2 &= 7,0 \, \Omega \\ R_3 &= 6,0 \, \Omega \\ R_4 &= 2,0 \, \Omega \end{aligned}$$

13. Beräkna strömmen I_4 .

$$\begin{aligned} E &= 5,0 \text{ V} \\ I &= 3,75 \text{ A} \\ R_1 &= 4,0 \ \Omega \\ R_2 &= 2,0 \ \Omega \\ R_3 &= 6,0 \ \Omega \\ R_4 &= 4,0 \ \Omega \end{aligned}$$

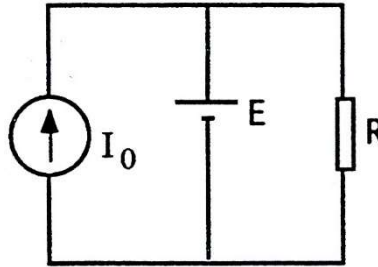
14. Två batterier med emk $E_1 = 5,00 \text{ V}$ och $E_2 = 10,0 \text{ V}$ och inre resistans $R_1 = 17,0 \ \Omega$ respektive $R_2 = 50,0 \ \Omega$ är parallellkopplade med lika poler åt samma håll. Det sammansatta batteriet sluts genom ett yttre motstånd R_y . Hur stort skall detta väljas, för att strömstyrkan genom det ena batteriet skall bli dubbelt så stor som genom det andra?
15. De båda batterierna med sina respektive inre resistanser i uppgift 14 kan ersättas med en ekvivalent tvåpol bestående av en enda emk E_i i serie med en resistor R_i .
- Bestäm E_i och R_i .
  - Tvåpolen som beskrivs ovan kallas Théveninekvivalent. Gör om den till en Nortonekvivalent (en strömkälla parallell med en resistor).
16. Bestäm strömmen I_{13} i kretsen nedan.

$$\begin{aligned} E_1 &= 3,0 \text{ V} \\ E_{21} &= 2,0 \text{ V} \\ E_{22} &= 2,0 \text{ V} \\ E_3 &= 6,0 \text{ V} \\ I_0 &= 1,0 \text{ A} \\ R_{11} &= 1,0 \ \Omega \\ R_{12} &= 1,0 \ \Omega \\ R_{13} &= 1,0 \ \Omega \\ R_{21} &= 2,0 \ \Omega \\ R_{22} &= 2,0 \ \Omega \end{aligned}$$

17. Tre resistorer R_1 , R_2 och R_3 är kopplade i serie med en spänningskälla. Spänningen över R_1 är 20 V , effektutvecklingen i R_2 är 25 W och R_3 har resistansen $2,0 \ \Omega$. Beräkna spänningskällans emk om strömmen är $5,0 \text{ A}$.

18. Beräkna hur mycket effekt som avges till R av källorna I_0 respektive E .

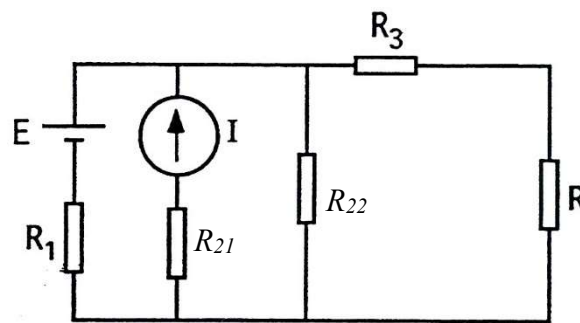

$$I_0 = 0,40 \text{ A}$$

$$E = 10 \text{ V}$$

$$R = 20 \Omega$$

19. Bestäm den maximala effekt som kan erhållas i R och det värde som R då har.

$$E = 4,0 \text{ V}$$

$$I = 2,0 \text{ A}$$

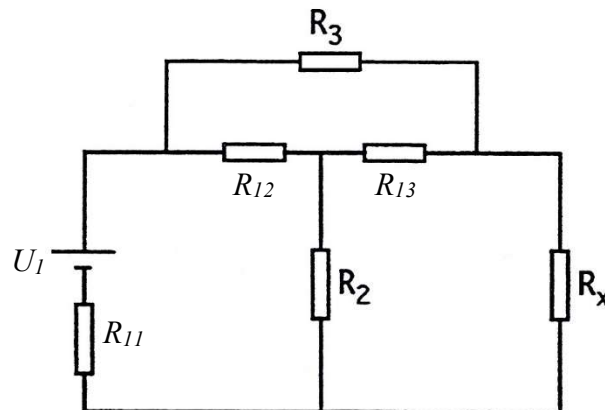
$$R_1 = 2,0 \Omega$$

$$R_{21} = 4,0 \Omega$$

$$R_{22} = 4,0 \Omega$$

$$R_3 = 8,0 \Omega$$

20. Hur stor skall resistansen R_x vara för att effektutvecklingen i detta motstånd skall bli så stor som möjligt?

$$U_1 = 16 \text{ V}$$

$$R_{11} = 10 \Omega$$

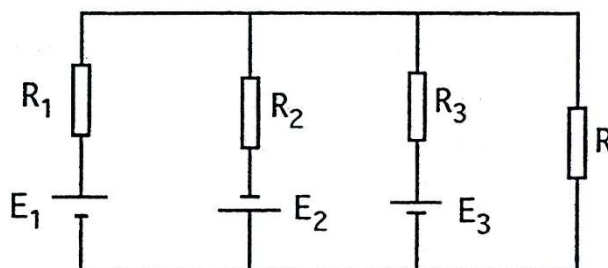
$$R_{12} = 10 \Omega$$

$$R_{13} = 10 \Omega$$

$$R_2 = 40 \Omega$$

$$R_3 = 36 \Omega$$

21. Sök den maximala effekt som kan erhållas i R .

$$E_1 = 1,5 \text{ V}$$

$$E_2 = 2,5 \text{ V}$$

$$E_3 = 3,5 \text{ V}$$

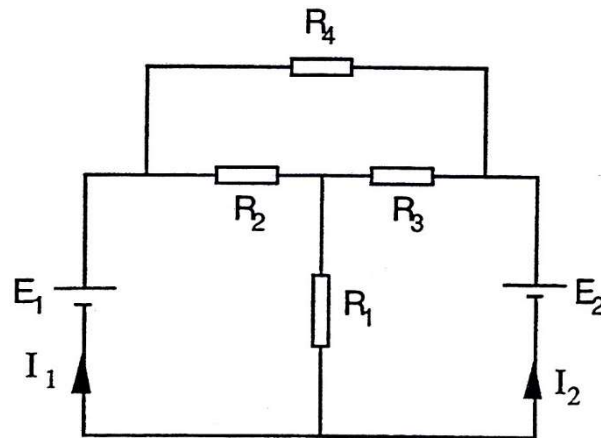
$$R_1 = 3,0 \Omega$$

$$R_2 = 5,0 \Omega$$

$$R_3 = 7,0 \Omega$$

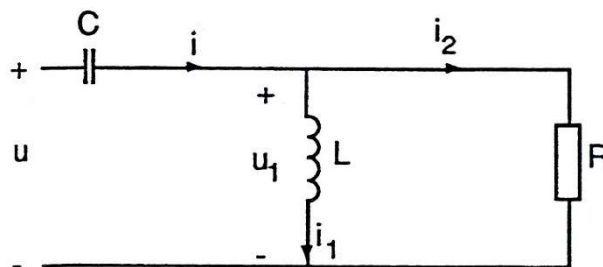
22. Beräkna strömmarna I_1 och I_2 i figuren nedan.

$$\begin{aligned} E_1 &= 10 \text{ V} \\ E_2 &= 12 \text{ V} \\ R_1 &= 1,0 \Omega \\ R_2 &= 2,0 \Omega \\ R_3 &= 8,0 \Omega \\ R_4 &= 10 \Omega \end{aligned}$$

Växelström

23. En spole med resistansen $8,00 \Omega$ och induktansen $31,8 \text{ mH}$ är seriekopplad med en kondensator på $1590 \mu\text{F}$. Komponenterna är anslutna till en växelspanning på 100 V , $50,0 \text{ Hz}$. Beräkna strömmen genom kretsen samt dess fasvinkel om spänningen tas som referens (riktstorhet).
24. En spole med reaktansen $6,00 \Omega$ och resistansen $8,00 \Omega$ är parallellkopplad med en kondensator på $318 \mu\text{F}$. Det hela är anslutet till 220 V , $50,0 \text{ Hz}$. Beräkna strömmen i den gemensamma ledningen samt dess fasvinkel om spänningen tas som referens (riktstorhet).
25. Beräkna i , i_1 , i_2 och u_1 i kopplingen nedan om $u(t) = 10\sqrt{2} \sin(1000t) \text{ V}$. Rita visardiagram över i , i_1 , i_2 , u och u_1 .

$$\begin{aligned} R &= 100 \Omega \\ L &= 50 \text{ mH} \\ C &= 20 \mu\text{F} \end{aligned}$$

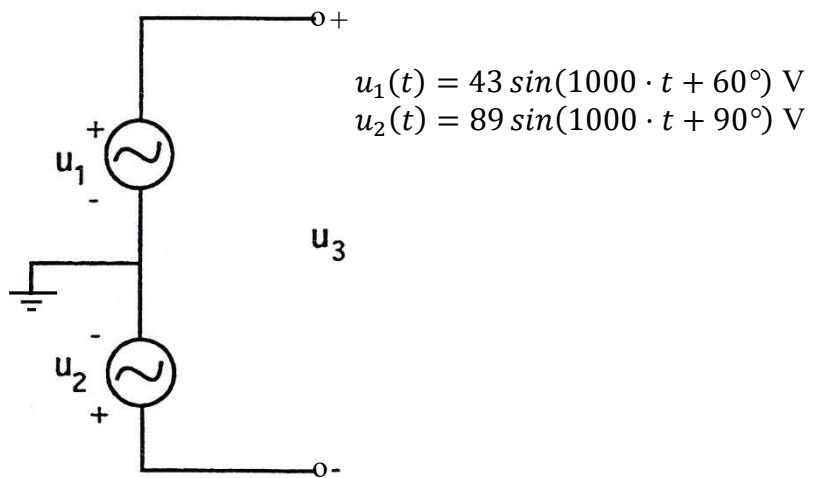
26. Ett motstånd med ren resistans, en kondensator och en spole som kan ses som en ren induktans, är i serie anslutna till en växelspanning. Vid strömmen $2,00 \text{ A}$ i kretsen är spänningen över motståndet 100 V , spänningen över kondensatorn 200 V och spänningen över spolen 300 V . Beräkna spänningen över hela kretsen samt fasvinkeln mellan denna spänning och strömmen.

27. Två impedanser $Z_1 = 8,0 + j \cdot 6,0 \Omega$ och $Z_2 = 12 - j \cdot 16 \Omega$ är seriekopplade och anslutna till 220 V växelspanning.

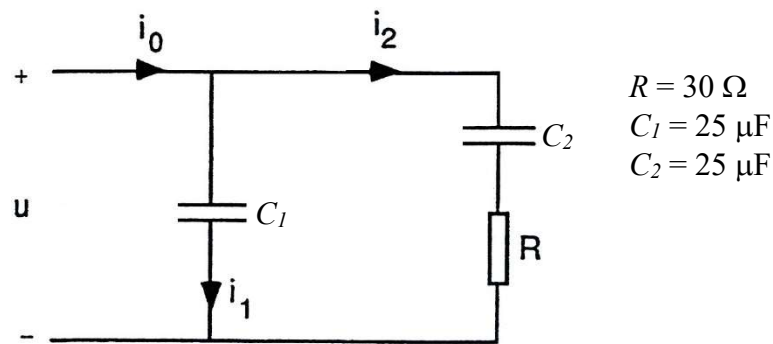
a) Beräkna strömmen genom impedanserna och ge resultatet dels i formen $I = a + j \cdot b$ och dels i formen $I = \hat{I} \cdot e^{j\alpha}$. Använd spänningen som referens (riktstorhet).

b) Bestäm fasskillnaden mellan u_1 och u_2 där u_1 är spänningen över den första impedansen och u_2 över den andra.

28. Växelspanningarna $u_1(t)$ och $u_2(t)$ är ihopkopplade enligt figuren nedan. Bestäm tidsuttrycket för $u_3(t)$.

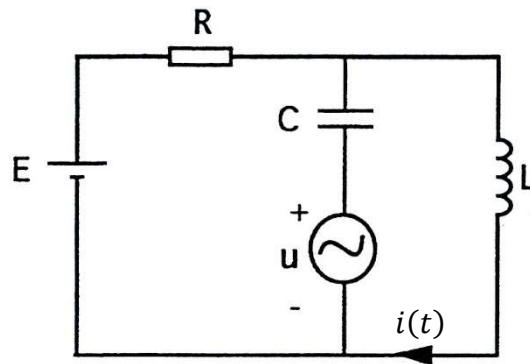

29. a) Sök u , i_1 och i_0 om $i_2(t) = 1,0\sqrt{2} \sin(1000 \cdot t + 90^\circ) \text{ A}$.

b) Vad händer med u , i_1 och i_0 om C_1 byts ut mot en induktans L på 40 mH? Strömmen i_2 är densamma som i a-uppgiften.

30. Bestäm strömmen $i(t)$ i nedanstående krets.

$$R = 10 \Omega$$

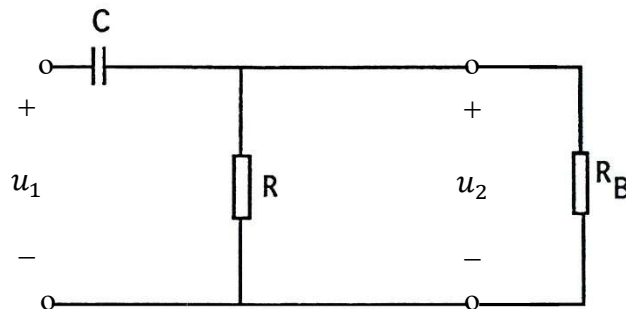
$$L = 20 \text{ mH}$$

$$C = 100 \mu\text{F}$$

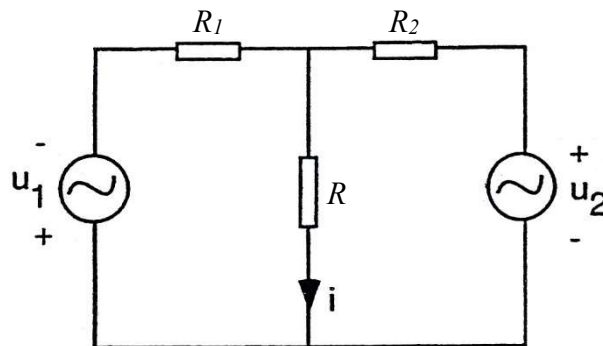
$$u(t) = 5,0\sqrt{2} \sin(1000 \cdot t) \text{ V}$$

$$E = 10 \text{ V}$$

31. En enkel RC-länk består av en kondensator med kapacitansen $C = 0,10 \mu\text{F}$ och ett motstånd med resistansen $R = 20 \text{ k}\Omega$. Den belastas rent resistivt med $R_B = 20 \text{ k}\Omega$. Inspänningen u_1 är sinusformad. Dess effektivvärde U_1 är 10 V och frekvensen är 100 Hz . Beräkna utspänningens effektivvärde U_2 och fasskillnaden mellan ut- och inspänning. Vilken spänning ligger före i fas? Rita ett skalenligt visardiagram.

32. Två spänningar $u_1(t) = 30\sqrt{2} \sin(\omega t) \text{ V}$ och $u_2(t) = 60 \sin(\omega t + 45^\circ) \text{ V}$ verkar på samma krets som figuren nedan visar. Bestäm strömmen $i(t)$.

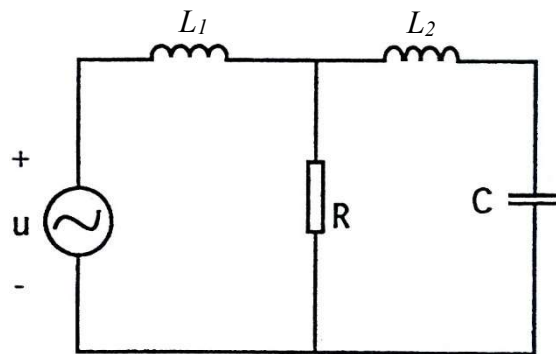

$$R_1 = 1,0 \text{ k}\Omega$$

$$R_2 = 1,0 \text{ k}\Omega$$

$$R = 1,0 \text{ k}\Omega$$

33. Beräkna den aktiva och reaktiva effekten som utvecklas i kretsen nedan.

$$R = 3,0 \, \Omega$$

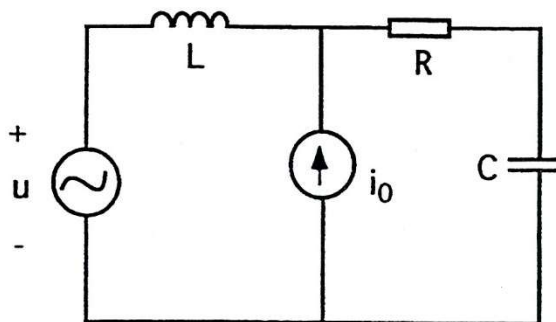
$$\omega L_1 = 2,0 \, \Omega$$

$$\omega L_2 = 2,0 \, \Omega$$

$$\frac{1}{\omega C} = 1,0 \, \Omega$$

$$u(t) = 4,0\sqrt{2} \sin(\omega t) \, \text{V}$$

34. Bestäm den effekt som avges av strömkällan i_0 i nedanstående koppling.

$$R = 100 \, \Omega$$

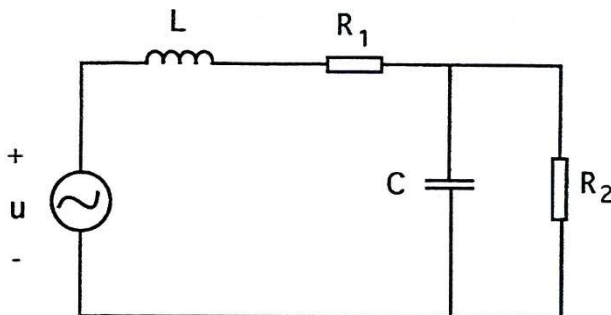
$$L = 20 \, \text{mH}$$

$$C = 1,0 \, \mu\text{F}$$

$$u(t) = 100\sqrt{2} \sin(10000t) \, \text{V}$$

$$i_0(t) = 2,0\sqrt{2} \sin(10000t) \, \text{A}$$

35. Spänningskällan u avger 3,0 W. Hur stor del av denna effekt utvecklas i R_2 ?

$$R_1 = 200 \, \Omega$$

$$R_2 = 200 \, \Omega$$

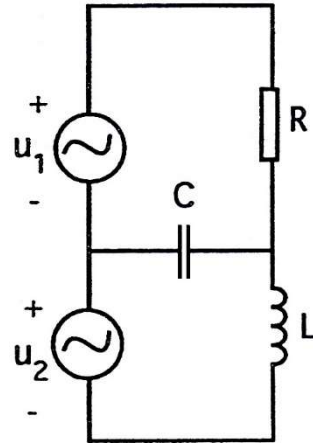
$$L = 100 \, \text{mH}$$

$$C = 1,0 \, \mu\text{F}$$

$$\omega = 5000 \, \text{rad/s}$$

36. En spole med resistansen $4,0 \, \Omega$ och reaktansen $3,0 \, \Omega$ är ansluten till 100 V, 50 Hz. Beräkna strömmen samt den aktiva, reaktiva och skenbara effekten som tas upp av spolen.

37. Bestäm den aktiva effekten som avges av spänningskällan u_1 nedan.

$$R = 200 \, \Omega$$

$$L = 1,0 \, \text{H}$$

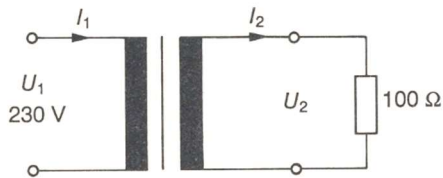
$$C = 200 \, \mu\text{F}$$

$$u_1(t) = 100\sqrt{2} \sin(100 \cdot t) \, \text{V}$$

$$u_2(t) = 100\sqrt{2} \sin(100 \cdot t + 90^\circ) \, \text{V}$$

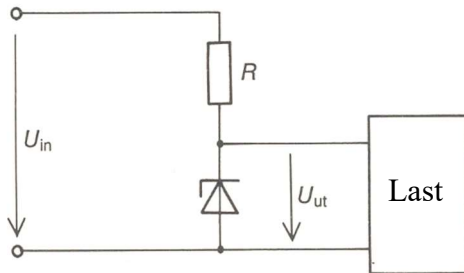
Elektronik - Strömförsörjning

38. En ideal transformator har spänningsomsättningen $240 \, \text{V}/24 \, \text{V}$. Den ansluts till ett $230 \, \text{V}$ -nät och belastas med $100 \, \Omega$.

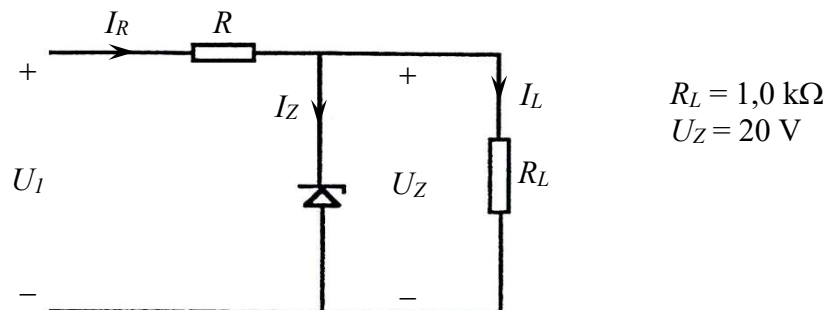

- a Hur stor är spänningen U_2 ?
- b Hur stora är strömmarna I_2 och I_1 ?
- c Vilken impedans $Z_1 = \frac{U_1}{I_1}$ "känner" nätet?
39. En ideal transformator belastades på sekundärsidan med en resistans på $5,0 \, \Omega$. Matningen av transformatorn skedde med en växelspanningskälla på $50 \, \text{V}$ via en resistor på $25 \, \Omega$. Beräkna strömmen i sekundärlindningen om primärlindningen hade 100 varv och sekundärlindningen 20 varv.
40. En tvåpuls likriktarbrygga (Graetz brygga) ansluts till $220 \, \text{V}$; $50,0 \, \text{Hz}$ och matar en resistiv last R_L . Rita figur på kopplingen och beräkna likspänningsnivån U_L (likriktade medelvärde) samt likströmmen I_L genom lasten om $R_L = 10,0 \, \Omega$. Försumma spänningsfallet i likriktarbryggan.

41. För parallellregulatorn i nedanstående figur gäller att inspänningen är 20 V, utspänningen 12 V och maximal uttagbar ström 0,50 A.
- Ange lämpligt värde på diodens zenerspänning.
  - Beräkna R:s största möjliga resistans för att regulatorn skall fungera.
  - Hur stor blir effektutvecklingen i R?
  - Vid vilken belastningsgrad blir effektförlusten maximal i zenerdioden?
  - Hur stor blir maximala effektförlusten i zenerdioden?

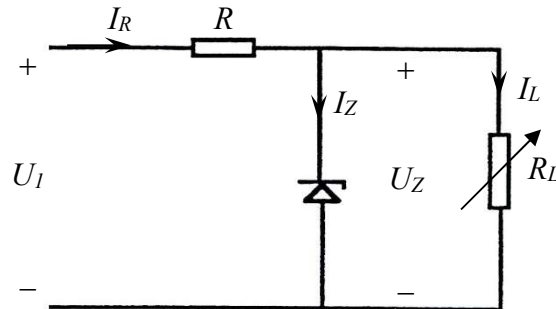

42. Spänningen U_I varierar mellan 23 och 28 V i kretsen nedan. Beräkna det lägsta tillåtna värdet på R så att strömmen i zenerdiodens backriktning inte överskrider 60 mA. Vad blir då strömmen för $U_I = 23$ V?

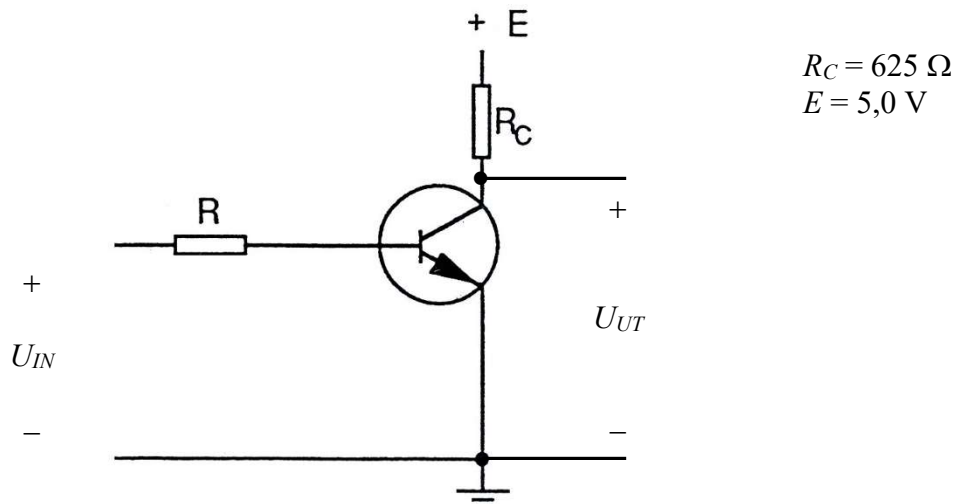

43. En transformator med märkeffekten 80 VA har spänningsomsättningen 230 V / 30 V.
- Vilka märkströmmar har lindningarna?
  - Om lämplig strömtäthet i lindningarna kan sättas till 3 A/mm^2 , vilken blir då trådarean i respektive lindning?
44. En transformator har på primärsidan lindningsresistansen 1000Ω och på sekundärsidan $1,0 \Omega$. Då primärlindningen seriekopplas med ett motstånd på 5000Ω och ansluts till 220 V samtidigt som sekundärsidan kortsluts av en amperemeter med resistansen $0,50 \Omega$, blir sekundärströmmen 0,90 A. Beräkna transformatorns omsättning.

45. En zenerdiod med $U_Z = 10 \text{ V}$ används för att stabilisera spänningen över en variabel last R_L . Den pålagda spänningen U_I varierar mellan 13 och 16 V. Belastningsströmmen I_L varierar mellan 10 och 85 mA. För att spänningsstabiliseringen skall fungera tillfredställande får inte strömmen i zenerdiodens backriktning underskrida 15 mA. Beräkna det högsta tillåtna värdet på R .

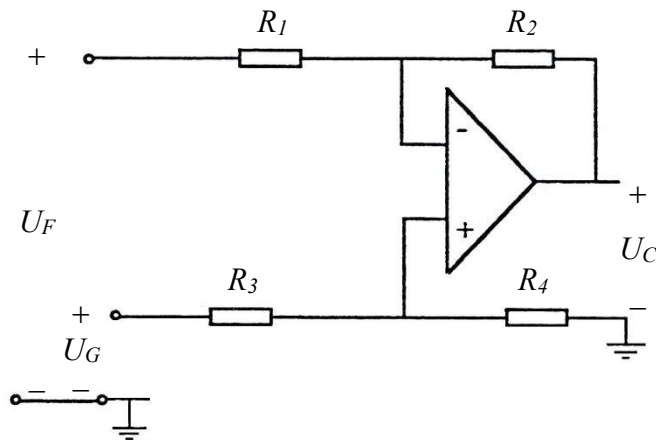

46. Transistorn i nedanstående switch har strömförstärkningsfaktorn $h_{FE} = 50$ och när kollektorström flyter är $U_{BE} = 0,70 \text{ V}$. Man vill dimensionera R så att transistorn säkert bottenar för $U_{IN} = 5,0 \text{ V}$ och tar som kriterium för detta att basströmmen skall vara dubbelt så stor som vad som krävs för bottening. Hur stort R skall väljas? För vilka värden på U_{IN} bottenar transistorn överhuvudtaget?

47. Temperaturen i en ugn har länge kontrollerats med ett termoelement som anslutits till en galvanometer. Termoelementet kan betraktas som en ekvivalent tvåpol med inre resistans $26,7 \Omega$ och emk 28 mV vid ugnens korrekta drifttemperatur. Då den ursprungliga känsliga galvanometern gått sönder, vill man istället mäta termoemk med ett annat instrument vars mätområde är $0 - 5 \text{ V}$. För att mätsystemet skall fungera måste därför en förstärkare läggas mellan termoelementet och mätinstrumentet.
- Rita upp ett kopplingschema för utrustningen. Man disponerar valfria motstånd och en operationsförstärkare som kan betraktas som ideal. Förstärkningen skall vara så stor att instrumentet gör fullt utslag för 50 mV termoemk.
  - Vilken är ugnens korrekta drifttemperatur om fullt utslag på instrumentet motsvarar en ugnstemperatur på $1000 \text{ }^\circ\text{C}$?

48. Beräkna U_C hos nedanstående förstärkarkrets. Operationsförstärkaren får betraktas som ideal.

$$R_1 = 2,0 \text{ k}\Omega$$

$$R_2 = 50 \text{ k}\Omega$$

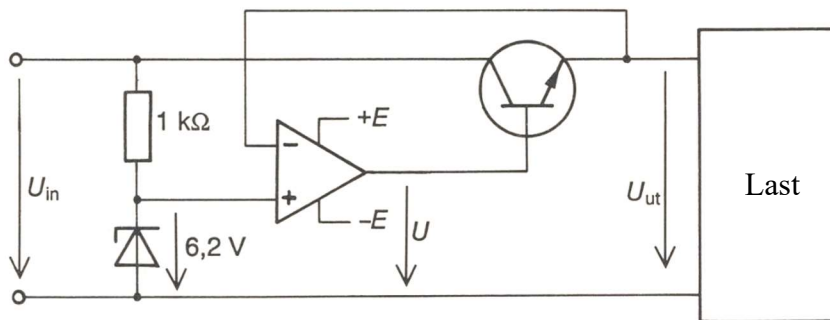
$$R_3 = 2,0 \text{ k}\Omega$$

$$R_4 = 50 \text{ k}\Omega$$

$$U_F = -37 \text{ mV}$$

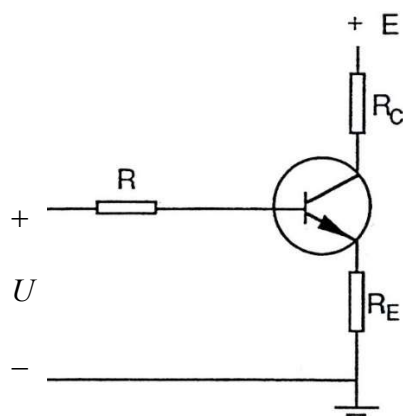
$$U_G = +83 \text{ mV}$$

- 49.

Ange för serieregulatoren enligt figuren ovan:

- utspänningen U_{ut}
  - ett rimligt minimivärde på inspänningen U_{in}
  - spänningen U på operationsförstärkarens utgång.
50. För vilka värden på den pålagda spänningen U bottenar respektive upphör transistorn att leda i kopplingen nedan?

$$R = 10 \text{ k}\Omega$$

$$R_C = 1,0 \text{ k}\Omega$$

$$R_E = 1,0 \text{ k}\Omega$$

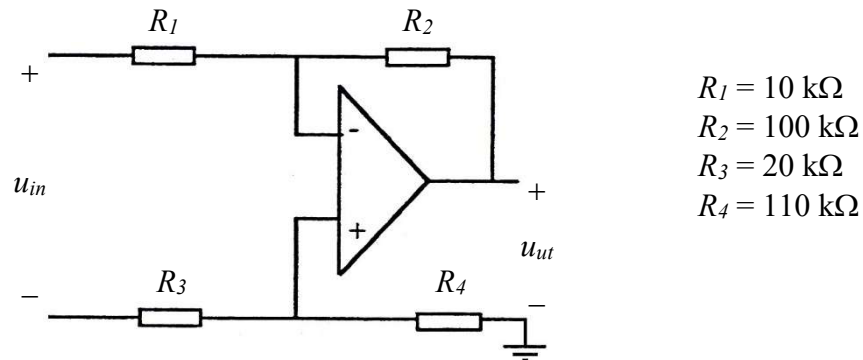
$$E = 10 \text{ V}$$

$$U_{BE} = 0,70 \text{ V}$$

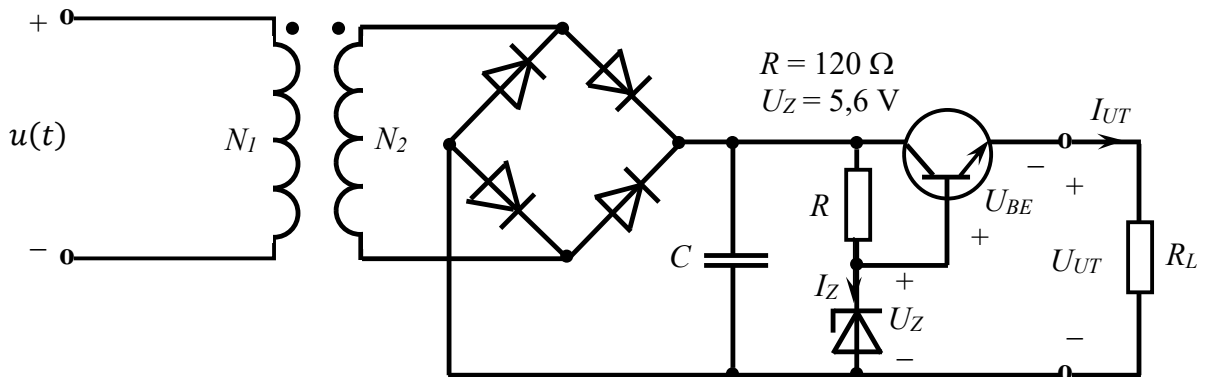
$$h_{FE} = 20$$

51. Beräkna spänningsförstärkningen i nedanstående koppling om operationsförstärkaren får betraktas som ideal.

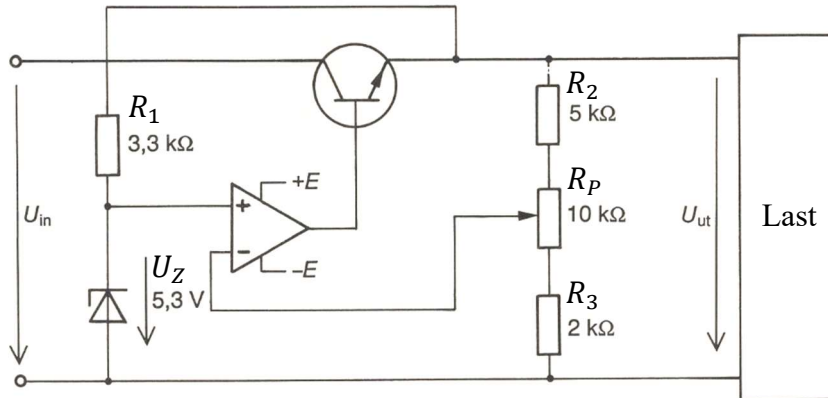

52. En strömförsörjningsenhet som omvandlar nätspänning till likspänning är uppbyggd enligt schemat nedan. Nätspänningen ges av uttrycket $u(t) = 230\sqrt{2} \sin(100\pi t)$ V.

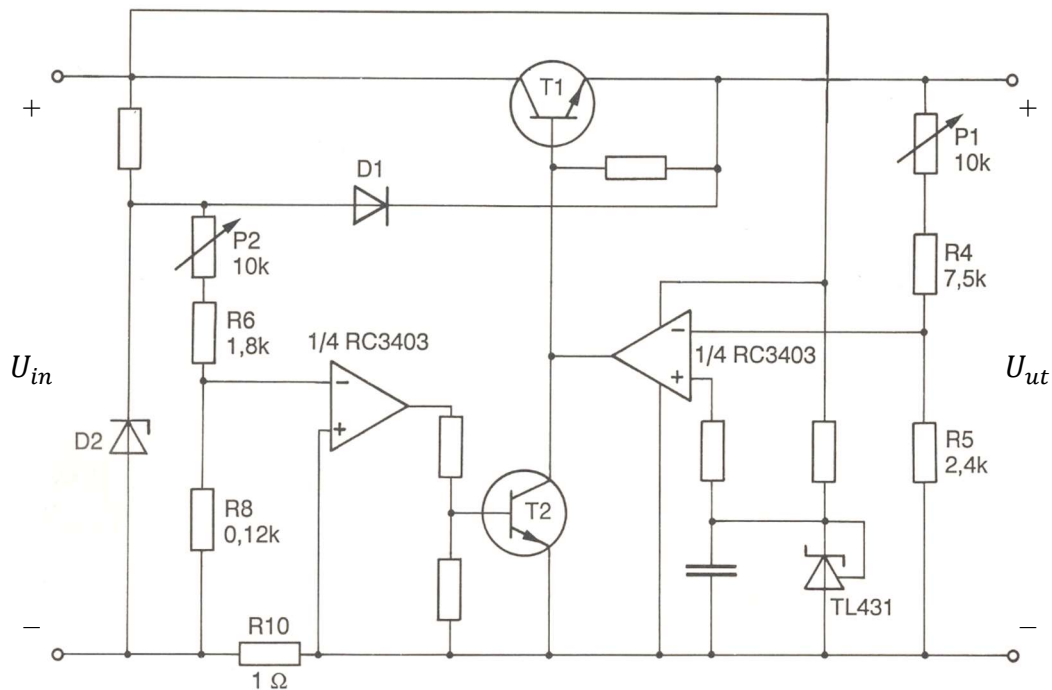
- Vilken omsättning N_1 / N_2 måste transformatorn ha, för att spänningen över glättningskondensatorn C skall bli cirka 8,0 V? När likriktardioderna leder är deras framspänningsfall 0,70 V.
- Vilken utspänning U_{UT} får man ut om enheten inte överbelastas? För transistorn gäller att strömförstärkningsfaktorn $h_{FE} = 99$ och $U_{BE} = 0,70$ V.
- Zenerdioden förlorar sin spänningsstabiliserande funktion om I_Z understiger 10 mA. Vilken är den maximala strömmen I_{UTmax} som kan tas ut, utan att U_{UT} sjunker?

53. Schemat nedan visar en serieregulator med kontinuerligt varierbar utspänning.

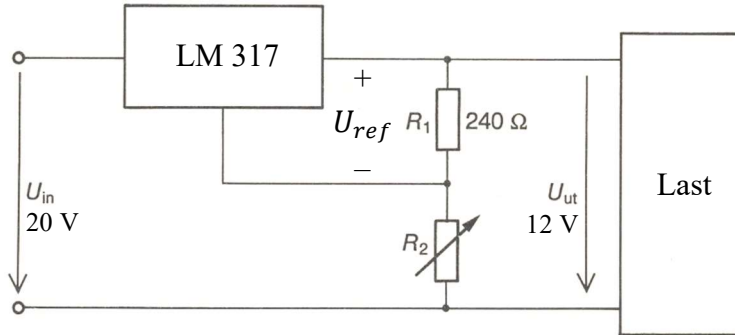
- Beräkna inställningsområdet, d v s U_{utmax} till U_{utmin} .
- Ange ett rimligt minimivärde på U_{in} så att hela inställningsområdet kan utnyttjas.
- Beräkna maximal effektförlust i zenerdioden.
- Beräkna maximal effektförlust i transistorn om uttagen ström är 0,25 A. Antag att U_{in} är 46 V.
- Ange varför det är olämpligt att utelämna 2 kΩ-resistorn.
- Vad händer om man råkar förväxla ingångarna på op:n?

54. Schemat visar en serieregulator med strömbegränsningsfunktion.

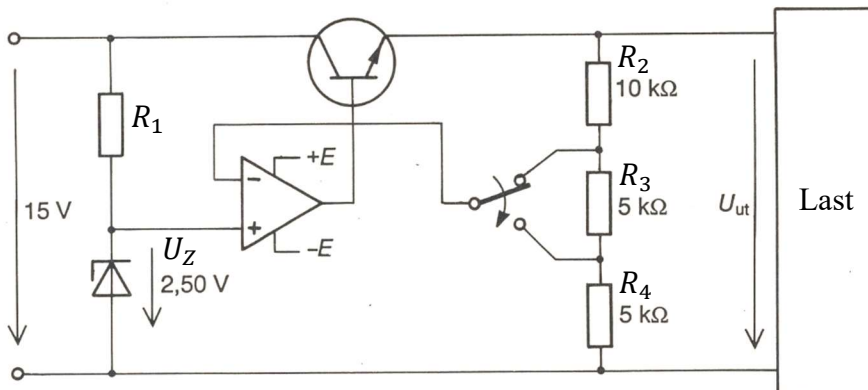
- Inom vilka gränser kan U_{ut} ställas in om referensspänningen för TL431 är 2,5 V?
- Zenerspänningen för D2 är 10 V. Inom vilka gränser kan strömbegränsningen ställas?
- Vilken funktion har D1?

55. En trebensregulator LM 317 med TO-220-kapsel (T-kapsel) används för att ge en stabil utspänning av god kvalitet.

Använd databladet på nästa sida för att lösa följande uppgifter.

- Vilket värde skall ställas in på R_2 ?
  - Är det möjligt att öka strömuttaget till 1,5 A?
  - Antag att inspänningen har en överlagrad brumspänning med topp-till-toppvärdet 0,50 V. Till vilket värde reduceras brumspänningen i denna koppling?
56. Schemat nedan visar en serieregulator med omkopplingsbar utspänning.
- Vilka två utspänningar kan ställas in?
  - Beräkna maximal effektförlust i transistorn då uttagen ström är 0,5 A.

Operationsförstärkare LM 117, 217, 317

absolute maximum ratings

Power Dissipation	Internally limited
Input–Output Voltage Differential	40V
Operating Junction Temperature Range	
LM117	–55°C to +150°C
LM217	–25°C to +150°C
LM317	0°C to +125°C
Storage Temperature	–65°C to +150°C
Lead Temperature (Soldering, 10 seconds)	300°C

electrical characteristics (Note 1)

PARAMETER	CONDITIONS	LM117/217			LM317			UNITS
		MIN	TYP	MAX	MIN	TYP	MAX	
Line Regulation	$T_A = 25^\circ\text{C}$, (Note 2)		0.01	0.02		0.01	0.04	%/V
Load Regulation	$T_A = 25^\circ\text{C}$, $10\text{ mA} \leq I_{\text{OUT}} \leq I_{\text{MAX}}$ $V_{\text{OUT}} \leq 5\text{V}$, (Note 2) $V_{\text{OUT}} \geq 5\text{V}$, (Note 2)		5	15		5	25	mV
			0.1	0.3		0.1	0.5	%
Adjustment Pin Current			50	100		50	100	μA
Adjustment Pin Current Change	$10\text{ mA} \leq I_L \leq I_{\text{MAX}}$ $2.5\text{V} \leq (V_{\text{IN}} - V_{\text{OUT}}) \leq 40\text{V}$		0.2	5		0.2	5	μA
Reference Voltage	$3 \leq (V_{\text{IN}} - V_{\text{OUT}}) \leq 40\text{V}$, (Note 3) $10\text{ mA} \leq I_{\text{OUT}} \leq I_{\text{MAX}}$, $P \leq P_{\text{MAX}}$	1.20	1.25	1.30	1.20	1.25	1.30	V
Line Regulation	$10\text{ mA} \leq I_{\text{OUT}} \leq I_{\text{MAX}}$, (Note 2)		0.02	0.05		0.02	0.07	%/V
Load Regulation	$10\text{ mA} \leq I_{\text{OUT}} \leq I_{\text{MAX}}$, (Note 2) $V_{\text{OUT}} \leq 5\text{V}$ $V_{\text{OUT}} \geq 5\text{V}$		20	50		20	70	mV
			0.3	1		0.3	1.5	%
Temperature Stability	$T_{\text{MIN}} \leq T_j \leq T_{\text{MAX}}$		1			1		%
Minimum Load Current	$V_{\text{IN}} - V_{\text{OUT}} = 40\text{V}$		3.5	5		3.5	10	mA
Current Limit	$V_{\text{IN}} - V_{\text{OUT}} \leq 15\text{V}$ K and T Package H Package $V_{\text{IN}} - V_{\text{OUT}} = 40\text{V}$ K and T Package H Package		1.5	2.2		1.5	2.2	A
			0.5	0.8		0.5	0.8	A
				0.4			0.4	A
				0.07			0.07	A
RMS Output Noise, % of V_{OUT}	$T_A = 25^\circ\text{C}$, $10\text{ Hz} \leq f \leq 10\text{ kHz}$		0.003			0.003		%
Ripple Rejection Ratio	$V_{\text{OUT}} = 10\text{V}$, $f = 120\text{ Hz}$ $C_{\text{ADJ}} = 10\mu\text{F}$		65			65		dB
			66	80		66	80	dB
Long-Term Stability	$T_A = 125^\circ\text{C}$		0.3	1		0.3	1	%
Thermal Resistance, Junction to Case	H Package		12	15		12	15	$^\circ\text{C/W}$
	K Package		2.3	3		2.3	3	$^\circ\text{C/W}$
	T Package					5		$^\circ\text{C/W}$

Note 1: Unless otherwise specified, these specifications apply $-55^\circ\text{C} \leq T_j \leq +150^\circ\text{C}$ for the LM117, $-25^\circ\text{C} \leq T_j \leq +150^\circ\text{C}$ for the LM217 and $0^\circ\text{C} \leq T_j \leq +125^\circ\text{C}$ for the LM317; $V_{\text{IN}} - V_{\text{OUT}} = 5\text{V}$ and $I_{\text{OUT}} = 0.1\text{A}$ for the TO-5 package and $I_{\text{OUT}} = 0.5\text{A}$ for the TO-3 package and TO-220 package. Although power dissipation is internally limited, these specifications are applicable for power dissipations of 2W for the TO-5 and 20W for the TO-3 and TO-220. I_{MAX} is 1.5A for the TO-3 and TO-220 package and 0.5A for the TO-5 package.

Note 2: Regulation is measured at constant junction temperature. Changes in output voltage due to heating effects must be taken into account separately. Pulse testing with low duty cycle is used.

Note 3: Selected devices with tightend tolerance reference voltage available.

Facit

- $I_1 = \frac{E_1}{R_1} = 0.3 \text{ A}$, $I_2 = \frac{E_1}{R_2 + R_3} = 0.2 \text{ A}$
- KCL ger: $I_1 - I_2 - I_3 = 0 \Rightarrow I_3 = I_1 - I_2 = 5 \text{ mA}$
- $I_1 = \frac{-E_1}{R_1}$ (Referensriktningen för spänningen över R_1 är omvänd mot strömmen.)
- $U_1 = -I_1 \cdot R_1 = -2.2 \text{ V}$, $U_2 = I_1 \cdot R_2 = 0.24 \text{ V}$
KVL medsols från vänstra änden av R_1 ger: $-U_3 - U_2 + U_1 = 0 \Rightarrow U_3 = U_1 - U_2$
- $R_x = R_5 // R_6 + R_4 + R_7$, $R_y = R_3 // R_x + R_2$, $R_{AB} = R_y // R_1$.
Eller i ett enda uttryck: $R_{AB} = ((R_5 // R_6 + R_4 + R_7) // R_3 + R_2) // R_1 = 7.0 \text{ k}\Omega$
- I_3 : Om strömmen genom R_2 kan bestämmas, kan I_3 bestämmas med strömdelningslagen:
 $R_s = (R_3 // R_4) + R_2$, $I_{R_2} = I_1 \frac{R_1}{R_1 + R_s} \approx 10.1 \text{ mA}$
Och slutligen: $I_3 = I_{R_2} \frac{R_4}{R_4 + R_3} \approx 7.7 \text{ mA}$
 U_{ABO} : Observera att $I_{R_5} = 0$, vilket medför att $U_{R_5} = 0$ och därmed är $U_{ABO} = I_3 \cdot R_3 = 36 \text{ V}$.
- 40 V
- 27 mA
- a) 3,2 A   b) 56 V
- $I_1 = 2,8 \text{ A}$; $I_2 = 1,2 \text{ A}$
- 0,50 A
- 2,0 A
- 1,0 A
- 22 Ω eller 134 Ω
- a) $E_i = 6,27 \text{ V}$; $R_i = 12,7 \Omega$
a) $I_0 = 494 \text{ mA}$; $R_i = 12,7 \Omega$
- 2,0 A
- 35 V
- $P_0 = 4,0 \text{ W}$; $P_E = 1,0 \text{ W}$

19. $P_{MAX} = 0,76 \text{ W}; R = 9,3 \Omega$

20. 18Ω

21. 92 mW

22. $I_1 = 2,8 \text{ A}; I_2 = 1,2 \text{ A}$

23. $8,85 \text{ A}; -45,0^\circ$

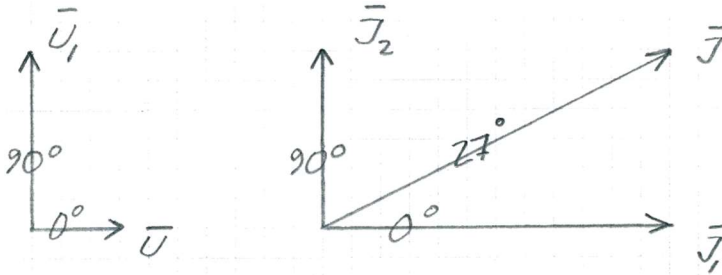
24. $19,7 \text{ A}; 26,6^\circ$

25. $i(t) \approx 0,45\sqrt{2} \sin(1000t + 27^\circ) \text{ A}$

$$i_1(t) \approx 0,40\sqrt{2} \sin(1000t) \text{ A}$$

$$i_2(t) \approx 0,20\sqrt{2} \sin(1000t + 90^\circ) \text{ A}$$

$$u_1(t) \approx 20\sqrt{2} \sin(1000t + 90^\circ) \text{ V}$$

26. $141 \text{ V}; 45,0^\circ$

27. a) $8,8\sqrt{2} + j4,4\sqrt{2} \text{ A}; 9,8\sqrt{2} \cdot e^{j27^\circ} \text{ A}$

b) 90°

28. $u_3(t) \approx 56 \sin(\omega t - 64^\circ) \text{ V}$

29. a) $u(t) = 50\sqrt{2} \sin(1000t + 37^\circ) \text{ V}$

$$i_1(t) \approx 1,3\sqrt{2} \sin(1000t + 127^\circ) \text{ A}$$

$$i_0(t) \approx 2,1\sqrt{2} \sin(1000t + 110^\circ) \text{ A}$$

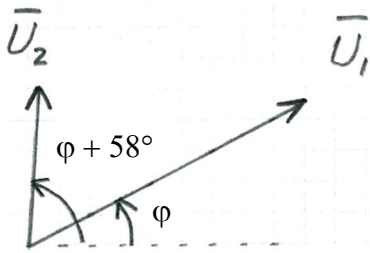
b) $u(t) = 50\sqrt{2} \sin(1000t + 37^\circ) \text{ V}$

$$i_1(t) \approx 1,3\sqrt{2} \sin(1000t - 53^\circ) \text{ A}$$

$$i_0(t) \approx 0,75\sqrt{2} \sin(1000t) \text{ A}$$

30. $i(t) \approx 1,0 + 0,22\sqrt{2} \sin(1000t - 27^\circ) \text{ A}$

31. $U_2 = 5,3 \text{ V}$; u_2 ligger 58° före u_1 .

32. $i(t) = 10\sqrt{2} \sin(\omega t + 90^\circ) \text{ mA}$

33. $P \approx 0,56 \text{ W}$; $Q \approx 5,5 \text{ VAr}$

34. $0,80 \text{ kW}$

35. $1,0 \text{ W}$

36. $I = 20 \text{ A}$; $P = 1,6 \text{ kW}$; $Q = 1,2 \text{ kVAr}$; $S = 2,0 \text{ kVA}$

37. 60 W

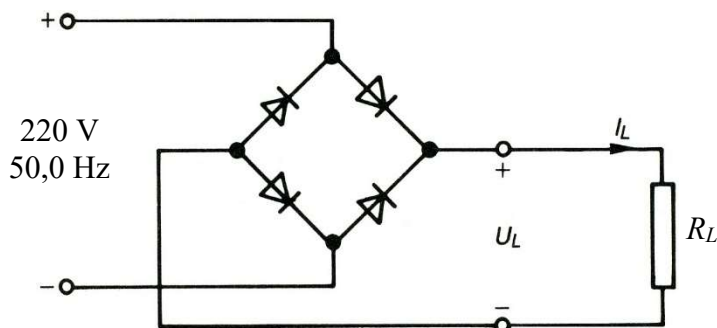
38. a Nedsidans spänning: $U_2 = U_1 \cdot \frac{1}{k}$ där $k = \frac{U_{1n}}{U_{2n}}$
 $U_2 = 230 \text{ V} \cdot \frac{24}{240} = 23 \text{ V}$

b $I_2 = \frac{U_2}{k}$ $I_2 = \frac{23 \text{ V}}{100 \Omega} = 0,23 \text{ A}$
 $I_1 = \frac{I_2}{k}$ $I_1 = 0,23 \text{ A} \cdot \frac{24}{240} = 0,023 \text{ A} = 23 \text{ mA}$

c $Z_1 = \frac{U_1}{I_1} = k^2 \cdot R \Rightarrow Z_1 = \frac{230 \text{ V}}{0,023 \text{ A}} = 10000 \Omega = 10 \text{ k}\Omega$

39. $1,7 \text{ A}$

40. $U_L = 198 \text{ V}$; $I_L = 19,8 \text{ A}$

41. a 12 V
 b $R = \frac{U_{in} - U_Z}{I_{max}} = 16 \Omega$
 c $P_R = I^2 \cdot R = 4 \text{ W}$
 d När uttagen ström är 0 A (x = 0%)
 e $P_Z = U_Z \cdot I_{Zmax} = 6 \text{ W}$

42. $R = 0,10 \text{ k}\Omega ; I_Z = 10 \text{ mA}$

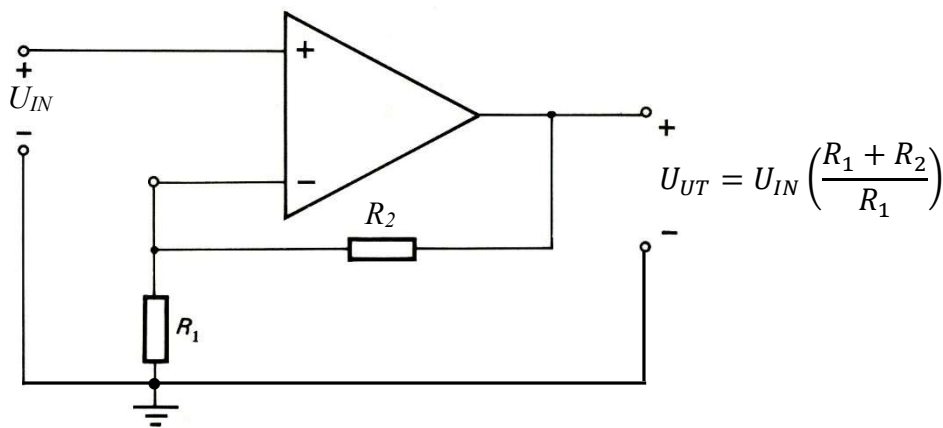
43. a Nominella strömmen på
 uppsidan $I_{1n} = \frac{S_n}{U_{21n}}$
 $I_{1n} = \frac{80 \text{ VA}}{230 \text{ V}} = 0,35 \text{ A}$
 nedsidan $I_{2n} = \frac{80 \text{ VA}}{30 \text{ V}} = 2,7 \text{ A}$
 b Uppsidan: arean = 0,12 mm²
 Nedsidan: arean = 0,90 mm²

44. 133 eller 30

45. 30 Ω

46. $R \approx 13 \text{ k}\Omega ; U_{IN} > 2,8 \text{ V}$

47.

$U_{UT} = 5,0 \text{ V}$ om $U_{IN} = 50 \text{ mV} \Rightarrow$ Välj exempelvis $R_1 = 1,0 \text{ k}\Omega$ och $R_2 = 99 \text{ k}\Omega$

48. 3,0 V

49. a 6,2 V
 b 6,7 V (6,2 V + U_{CEmin})
 c 6,9 V (6,2 V + 0,7 V)

50. Transistorn bottenar för $U > 8,3 \text{ V}$ och upphör att leda för $U < 0,70 \text{ V}$

51. $-7,0$

52. a) 35 b) 4,9 V c) 1,0 A

53. a 45 V $-7,5 \text{ V}$

b 46 V (45 V + 0,5 V)

c $5,3 \text{ V} \cdot \frac{45 \text{ V} - 5,3 \text{ V}}{3,3 \text{ k}\Omega} = 64 \text{ mW}$

d $0,25 \text{ A} \cdot (46 \text{ V} - 7,5 \text{ V}) = 9,6 \text{ W}$

e När potentiometern ställs i sitt nedersta läge (= läget för max utspänning) kommer op:n att bottena och reglerfunktionen att upphöra.

f Transistorn strypps

54. a $2,5 \text{ V} = U_{\text{ut}} \cdot \frac{2,4 \text{ k}\Omega}{2,4 \text{ k}\Omega + 7,5 \text{ k}\Omega + P1}$

$P1 = 0$ ger $U_{\text{ut}} = 10,3 \text{ V}$

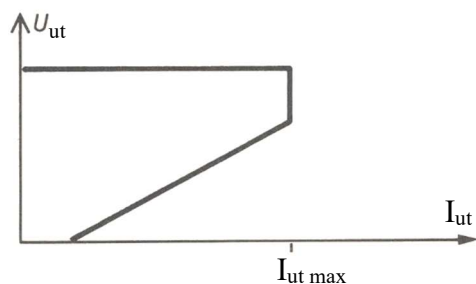
$P1 = 10 \text{ k}\Omega$ ger $U_{\text{ut}} = 20,7 \text{ V}$

b $U_{R8} = U_Z \cdot \frac{R_8}{P2 + R_6 + R_8}$; $U_{R1} = U_{R8}$; $I_{\text{ut}} = \frac{U_{R10}}{R_{10}}$

$P2 = 0$ ger $I_{\text{ut}} = 625 \text{ mA}$

$P2 = 10 \text{ k}\Omega$ ger $I_{\text{ut}} = 101 \text{ mA}$

c "Semi Foldback": Då strömgränsfunktionen slår till, börjar T1 stryppas. Först hålls strömmen konstant och U_{ut} sjunker tills dioden D1 börjar leda. Detta sker då $U_{\text{ut}} = U_Z - 0,7 \text{ V}$. T1 strypps helt och strömmen stängs av.

55. a $1,25 \text{ V} = \frac{12 \text{ V} \cdot 240 \Omega}{R_2 + 240 \Omega}$ ger $R_2 = 2064 \Omega$. Välj t ex 5 k Ω :s pot.

b Ja, databladet anger "Current Limit" då $U_{\text{in}} - U_{\text{ut}} < 15 \text{ V}$ till 2,2 A (min 1,5 A). Gäller K och T kapsel

c Topp-till-toppspänningen blir cirka 0,3 mV.
Ripple Rejection Ratio = 65 dB

56. a 10 V och 5,0 V
b $0,5 \text{ A} \cdot (15 \text{ V} - 5 \text{ V})$ ger 5,0 W